

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné
události a krizové stavy**

Bakalářská práce

Autor: Jana Žižková

Vedoucí práce: Ing. Aleš Kudlák

Datum odevzdání: 16.8.2010

Abstrakt

Planning and Designing of Measures for the Protection of Population in Case Extraordinary Events and Crisis Conditions

In case of extraordinary events and crisis conditions the purpose of the protective measures is to protect human lives and health, animals, property, environment and cultural values. People encounter extraordinary events on daily basis through the media or they experience them in person. The negative effects which may threaten the population include natural disasters, human activities (anthropogenic effects), socially-political factors (racism, terrorism, separatism), military threats and economic threats (currency fall, shortage of crude oil, medicines, foodstuff etc.). Planning and designing of population protection is one of the key activities performed by the Integrated Rescue System (particularly Fire Rescue Service of the Czech Republic) and by the crisis management at various levels of municipal authorities.

In the first part of the bachelor thesis I covered historical development of population protection, basic terms used in crisis management, protection of population, integrated rescue system, crisis management, crisis management bodies, management of extraordinary events and crisis conditions and a list of extraordinary events and crisis conditions which may potentially occur in České Budějovice and Prachatice.

Drawing on legislation, professional literature, my own personal interviews and practice, I have compiled basic material in which I deal with planning in events of crises, because it is the first manager task and is indispensable for the solution of extraordinary events and crisis states. In the following two chapters, I deal with the general procedure of the solution of extraordinary events and crisis situations (before and while they occur, during their solution and after these situations die away) and crisis legislation.

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací These.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 16.8.2010

.....
podpis student

Poděkování:

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Aleši Kudlákovi za odborné vedení, obětavou pomoc a trpělivost při zpracování bakalářské práce.

Obsah:

Úvod.....	8
1. Současný stav.....	9
1.1 Historický vývoj ochrany obyvatelstva.....	9
1.2 Současná legislativa.....	10
1.3 Slovník pojmů z oblasti krizového řízení.....	11
1.4 Ochrana obyvatelstva.....	18
1.4.1 Základní technická a organizační opatření ochrany obyvatelstva.....	19
1.4.1. a Varování.....	19
1.4.1. b Vyrozumění.....	19
1.4.1. c Evakuace.....	20
1.4.1. d Nouzové přežití.....	22
1.4.1. e Ukrytí.....	23
1.4.1. f Individuální ochrana.....	24
1.4.1. g Dekontaminace.....	25
1.5 Integrovaný záchranný systém.....	26
1.5.1 Základní složky integrovaného záchranného systému.....	26
1.5.2 Ostatní složky integrovaného záchranného systému.....	27
1.5.3 Úrovně a orgány koordinace záchranných a likvidačních prací.....	28
1.5.4 Vznik integrovaného záchranného systému.....	29
1.6 Krizový management.....	30
1.7 Orgány krizového řízení.....	31
1.8 Řešení mimořádných událostí a krizových situací, krizových stavů.....	33
1.8.1 Příprava obce na řešení mimořádných událostí.....	33
1.8.2 Příprava obce na řešení krizových situací.....	34
1.8.3 Řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu.....	34
1.8.4 Příprava orgánů kraje na mimořádné události a krizové stavy.....	35
1.8.5 Příprava ústředních správních orgánů na mimořádné události a krizové stavy	36
2. Cíl práce a hypotéza.....	38

2.1 Cíl práce.....	38
2.2 Hypotéza.....	38
3. Metodika.....	39
4. Výsledky.....	40
4.1 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Českých Budějovicích	41
4.1.1 Havárie spojené s infrastrukturou.....	41
4.1.2 Havárie nebezpečných látek.....	42
4.1.3 Jiné technické havárie – dopravní nehody.....	42
4.1.4 Požáry – lokální.....	43
4.1.5 Epidemie.....	44
4.1.6 Epifitie.....	44
4.1.7 Epizootie.....	45
4.1.8 Havarijní znečištění vody přírodními vlivy.....	45
4.1.9 Povodně a záplavy.....	45
4.1.10 Sněhové kalamity.....	46
4.1.11 Vichřice.....	46
4.1.12 Živelní pohromy ostatní.....	46
4.1.13 Havárie spojené s geneticky modifikovanými organismy.....	47
4.2 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Prachaticích.....	77
4.2.1 Havárie spojené s infrastrukturou.....	47
4.2.2 Havárie nebezpečných látek.....	47
4.2.3 Požáry – lokální.....	48
4.2.4 Lesní/plošné požáry.....	48
4.2.5 Epidemie.....	48
4.2.6 Epifitie.....	49
4.2.7 Epizootie.....	49
4.2.8 Sněhové kalamity.....	49
4.2.9 Vichřice.....	49
4.2.10 Ostatní živelní pohromy.....	50

5. Diskuze.....	51
6. Závěr.....	55
7. Seznam použitých zdrojů.....	56
8. Klíčová slova.....	59
9. Používané zkratky.....	60
10. Přílohy.....	61

Úvod

V souladu s vývojem lidstva a modernizací společnosti nastaly kromě příznivějších podmínek pro život i nová ohrožení a rizika.

Nejrůznější výrobou, vznikem energetických zdrojů nastávají rizika vzniku mimořádných událostí nebo krizových situací, při jejichž vzniku dochází k ohrožení zdraví a úmrtí lidí, k devastaci vyprodukovaných hodnot a životního prostředí. Těmto haváriím způsobených lidskou činností říkáme antropogenní.

Mezi další negativní vlivy patří přírodní pohromy a katastrofy, epidemie, epizootie (nevojenské formy ohrožení).

Společnost se sama ohrožuje svou destrukční činností – války, terorismus, rasismus, separatismus (společenská a sociální ohrožení lidstva).

Plánování a řešení ochrany obyvatelstva je jedna z hlavních činností integrovaného záchranného systému (zejména Hasičského záchranného sboru ČR) a krizového managementu na různých stupních samosprávy.

Při vzniku mimořádných událostí a krizových stavů je cílem ochrany obyvatelstva opatření k ochraně životů, zdraví, zvířat, majetku, životního prostředí a kulturních hodnot.

V závěru své bakalářské práce vypracuji podkladový materiál, který bude obsahovat informace o krizovém plánování, obecném postupu řešení mimořádných a krizových situací a krizové legislativě.

1. Současný stav

1.1 Historický vývoj ochrany obyvatelstva

Ochrana osob při vzniku a v průběhu působení živelných pohrom, antropogenních haváriích, epidemií i při válečných konfliktech byla a je jedním ze znaků společenského bytí člověka v průběhu celé jeho historie. (1)

Období organizované ochrany osob v našich zemích je možné rozdělit do několika časových úseků, z nichž každý má svoje významné a charakteristické prvky.

- 1935 – 1938 představuje civilní protiletectká ochrana zatím jedinou historickou etapu existence ochrany obyvatelstva, která skončila zánikem republiky a vznikem Protektorátu Čechy a Morava a Slovenské republiky.
- 1945 – 1951 je charakteristické likvidací civilní protiletectké ochrany do roku 1948 a snahou o její znovuvybudování po tomto datu.
- 1951 – 1957 se vyznačuje vznikem civilní obrany a její výstavbou se zaměřením na ochranu proti konvenčním zbraním v případě ozbrojeného konfliktu.
- 1958 – 1975 plnila civilní obrana úkoly a opatření, spojené s ochranou obyvatelstva a národního hospodářství proti použití zbraní hromadného ničení v případě ozbrojeného konfliktu. Do řízení civilní obrany se promítly změny ve státoprávním uspořádání země v roce 1968.
- 1975 – 1989 je charakterizována přechodem civilní obrany z rezortu Federálního ministerstva vnitra k rezortu Federálního ministerstva obrany, novou koncepcí ochrany obyvatelstva a snahou právně legalizovat činnost civilní obrany při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích v období míru.
- 1990 do současnosti – činnost civilní obrany v podmínkách ČSFR a samostatné České republiky odráží množství systémových, organizačních a legislativních změn; mimo jiné i změnu názvu – od roku 1993 se hovoří o civilní ochraně a po přijetí nové legislativy v roce 2000 o ochraně obyvatelstva. (2)

1.2. Současná legislativa

Ochrana obyvatelstva je legislativně upravena zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva obsahuje podrobné rozpracování úkolů v oblasti informování obyvatelstva, evakuace, varování, ukrytí a zřizování zařízení civilní ochrany. (3)

1.3 Slovník pojmů z oblasti krizového řízení

Bezpečnost

Stav, kdy jsou na efektivní míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k omezení stávajících i potencionálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při něm spolupracovat. (8)

Bezpečnostní rada státu (BRS)

Stálý pracovní orgán vlády ČR v oblasti bezpečnostní problematiky. BRS byla zřízena na základě ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR. Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého bezpečnostního systému státu, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků. Stálými pracovními orgány BRS jsou: Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, Výbor pro obranné plánování, Výbor pro civilní nouzové plánování a Výbor pro zpravodajskou činnost. Pracovním orgánem BRS pro řešení krizových situací je Ústřední krizový štáb. BRS tvoří předseda vlády ČR a další vybraní členové vlády ČR podle rozhodnutí vlády ČR. (8)

Bezpečnostní rada kraje

Bezpečnostní rada kraje je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje. (8)

Bezpečnostní rada obce

Bezpečnostní rada obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Takto určené obci je hasičským záchranným sborem kraje uložena povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje. Předsedou bezpečnostní rady obce je starosta příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce. (8)

Běžný stav

Období, ve kterém nedochází k narušení života společnosti (fungování systému) nebo ve kterém přípustná míra narušení nevybočuje z rámce přijatých norem. (8)

Havarijní plán kraje

Soubor plánovaných opatření k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje. (8) (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Hrozba

Jakýkoliv fenomén, který má potenciální schopnost poškodit chráněné zájmy objektu. Míra hrozby je dána velikostí možné škody a časovou vzdáleností (vyjádřenou obvykle pravděpodobností čili rizikem) možného uplatnění této hrozby. (8)

Integrovaný záchranný systém

Koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Koordinací postupu složek IZS při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti. (8) (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Krize

Situace, v níž je významným způsobem narušena rovnováha mezi základními charakteristikami systému (narušeno je poslání, filosofie, hodnoty, cíle, styl fungování systému) na jedné straně a postojem okolního prostředí k danému systému na straně druhé. (8)

Krizová opatření

Opatření určená k řešení krizových situací a dále též činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků způsobených krizovou situací. K jejich realizaci je nutné omezit některá práva a svobody a uložit konkrétní povinnosti. (8)

Krizová situace

Je mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a

fyzických osob. (8) (ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o zajišťování obrany České republiky, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Krizový stav (legislativně)

Stav, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hlavního města Prahy (stav nebezpečí), vláda ČR, popř. předseda vlády ČR (nouzový stav) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu a válečný stav) v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu. (8) (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

- *Stav nebezpečí* se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.
- *Nouzový stav* je vyhlášen vládou ČR, popřípadě předsedou vlády ČR v případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky)
- *Stav ohrožení státu* může na návrh vlády vyhlásit Parlament, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů. (8) (Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky)
- *Válečný stav* je stav vzniklý mezi nepřátelými stranami (státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva) vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to zda byla vypovězena válka. Ústava ČR jej definuje jako situaci, kdy je ČR napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o

společné obraně proti napadení. (9) (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky)

Krizové plánování

Ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány užívají při přípravě na činnost v krizových situacích a jejich škodlivých následků. (8)

Krizové řízení

Souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace. (8) (zákon 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Krizový plán

Je soubor dokumentů obsahující popis a analýzu hrozeb a souhrn krizových opatření a postupů, které ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy zpracovávají k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v dané působnosti dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. (8)

Krizový štáb kraje

Krizový štáb kraje zřizuje hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací. (8) (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Krizový štáb obce

Krizový štáb obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, zřizuje starosta příslušné obce jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací. (8) (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů)

Likvidační práce

Činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí, přičemž následky se rozumí účinky (dopady) a rizika působící na osoby, zvířata, věci a životní prostředí. (8) (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Mimořádná událost (bezpečnost / integrovaný záchranný systém)

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. (8) (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Mimořádná událost (bezpečnost / radiační ochrana, jaderná bezpečnost)

Událost důležitá z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany, která může vést k nepřipustnému uvolnění radiačních látek nebo ionizujícího záření do životního prostředí, případně ke vzniku radiační nehody nebo radiační havárie, a tím i ke vzniku radiační mimořádné situace. (8) (vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu (ruší vyhlášku č. 219/1997 Sb.), ve znění vyhlášky č. 2/2004 Sb.)

Obnovovací práce

Činnosti spočívající v revitalizaci životního prostředí a směřující k únosné obnově životního prostředí, společenského života a materiálních hodnot. Obecně jde o činnost směřující k obnově území, které neodstraňují ohrožení života a životního prostředí a nemají charakter záchranných a likvidačních prací (bezprostřední opatření). (8) (Metodická pomůcka Ministerstva vnitra, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích asanačních prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následkům mimořádných událostí)

Ochrana obyvatelstva

Plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu i mimo něj, zejména varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví, a majetku. (8) (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

Operační plán

Přílohová část krizového plánu nezbytná ke zvládnutí krizové situace, která pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení. Je to v podstatě příslušný typový plán konkretizovaný pro daný správní úřad, území nebo objekt. (8) (nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení §27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.)

Orgány krizového řízení

Orgány (vláda ČR, ministerstva a ostatní správní úřady, Česká národní banka, orgány krajů, obcí a určené orgány s územní působností), které ve prospěch svého zřizovatele zabezpečují analýzu a vyhodnocení možných ohrožení jeho bezpečnosti, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravnými opatřeními a řešením krizových situací. (8) (zákon 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů)

Povodeň

Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku. Přechodné výrazné stoupaní vodní hladiny konkrétního toku, při kterém se voda z koryta vylévá, způsobuje následné zaplavení bezprostředního i blízkého okolí vodního toku, ohrožuje životy a majetek, devastuje životní prostředí a působí značné materiální škody. Povodeň je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

Povodňové stupně aktivity: I. stupeň – stav bdělosti, II – stav pohotovosti, III – stav ohrožení. (8) (zákon 254/2002 Sb., o vodách a o změně některých zákonů)

Povodňový plán

Dokument obsahující způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací, způsob aktivace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných a likvidačních prací a zajištění povodní narušených funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity povodňové aktivity. Dělí se na věcnou, organizační a grafickou část.

(8)

Riziko

Možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě tzv. analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit. (8) (Bezpečnostní strategie ČR, 2003)

Státní hmotné rezervy

Státem vytvořené zásoby důležitých surovin, materiálů, polotovarů a výrobků určených pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, zajišťování nezbytných dodávek v systému nouzového hospodářství a hospodářské mobilizace, humanitární pomoc a pro odstraňování následků krizových situací. Člení se na hmotné rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc. (8) (zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv)

Záchranné práce

Činnosti k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin. (8) (zákon 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů)

1.4 Ochrana obyvatelstva

Bezpečnou společnost ve vztahu k mimořádným událostem a krizovým situacím lze charakterizovat jako společnost, která má přijatý soubor právních, technických, organizačních, finančních, vzdělávacích a dalších ochranných opatření k minimalizaci, resp. k překonání následků mimořádných událostí a krizových situací a v praxi ho úspěšně realizuje. Bude ji vytvářet veřejná správa, která zabezpečí podmínky pro přístup občanů k informacím o rizicích vzniku mimořádných událostí, možných následcích a zároveň o přijatých opatřeních k ochraně jejich životů a zdraví, majetku a životního prostředí. Zejména obec za pomoci složek IZS musí více sehrávat rozhodující roli v informovanosti, resp. přípravě občanů k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech a krizových situacích. Využívá k tomu hromadných komunikačních prostředků a všech dostupných prostředků propagace. (17)

Ochrana obyvatelstva je plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu i mimo něj, zejména varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. (8)

Pojmem další opatření se rozumí:

- a) hlásné služby;
- b) evakuace;
- c) organizování a poskytování úkrytů;
- d) zatemňování;
- e) záchranné práce;
- f) zdravotnické služby včetně první pomoci a také náboženská pomoc;
- g) boj s požáry;
- h) zjišťování a označování nebezpečných oblastí;
- i) dekontaminace a podobná ochranná opatření;
- j) poskytování nouzového ubytování a zásobování;
- k) okamžitá pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech;
- l) okamžitá oprava nezbytných veřejných zařízení;
- m) bezodkladné pohřební služby;

- n) pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití;
- o) doplňující činnost nezbytná k splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost. (25)

1.4.1 Základní technická a organizační opatření ochrany obyvatelstva

1.4.1.a Varování

Varování lze definovat jako komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé mimořádné události nebo krizové situace obyvatelstvu.

Varovná informace může mít charakter akustický, verbální nebo optický a mají často formu předem stanoveného signálu, po jehož přijetí jsou realizovány smluvené činnosti a ochranná opatření. Po provedení varovného signálu je neprodleně realizováno verbální tísňové informování obyvatelstva, a to prostřednictvím rozhlasu, televize, místních rozhlasů a mobilními rozhlašovacími prostředky. (3)

Varovné signály

- všeobecná výstraha - jednotný varovný signál pro obyvatelstvo, má kolísavý tón po dobu 140 sekund, zpravidla je 3krát opakován asi v 3minutovém intervalu;
- požární poplach - je místním signálem pro svolání členů jednotky požární ochrany obce (příslušníků sboru dobrovolných hasičů), má melodicky přerušovaný tón po dobu 60 sekund (znělka „HOŘÍ“);
- zkušební tón - slouží k akustické prověrce funkčnosti koncových prvků varování (sirén), má nepřerušovaný tón po dobu 140 sekund, zpravidla je vysílán každou první středu v měsíci ve 12,00 hodin. (1)

1.4.1.b Vyrozumění

Vyrozumění lze definovat jako komplexní souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečujících včasné předání informací o hrozící či již vzniklé mimořádné události nebo krizové situaci orgánům krizového řízení, orgánům státní

správy a samosprávy, právníkům osobám a podnikajícím fyzickým osobám dle havarijních nebo krizových plánů.

Pro zabezpečení úkolu vyzkoušení se používají dostupné spojové prostředky, které souhrně nazýváme komunikační prostředky.

Mezi komunikační prostředky například patří:

- telefonní spojení v pevné síti,
- telefonní spojení v síti mobilních operátorů – zavedení tzv. krizových telefonů.
V okamžiku vyhlášení krizového stavu opravňuje členy krizového řízení v dané oblasti k aktivaci krizového čísla, které má nastavenou vyšší prioritu při komunikaci,
- radiové spojení,
- elektronická pošta,
- datové přenosy,
- osobní přijímače (pagery).

1.4.1.c Evakuace

Evakuace, jako jeden ze základních způsobů ochrany obyvatelstva, je souhrnem opatření zabezpečujících přemístění (odsun) osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků v daném pořadí priority z ohroženého prostoru na jiné území. Je to mimořádné opatření, používané v případech, kdy již nelze účinnou ochranu obyvatelstva zabezpečit jiným způsobem. (3)

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost; přednostně se plánuje pro děti do 15 let, pacienty ve zdravotnických zařízeních, osoby umístěné v sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené, doprovod osob výše uvedených. (11)

Rozdělení evakuace

Podle rozsahu opatření se rozlišuje:

- evakuace objektová (místní) – zahrnuje evakuaci jedné budovy, komplexu budov nebo místní části obytného souboru, sportovní – kulturního zařízení,

nákupního komplexu, dopravního uzlu, administrativně - správních budov, technologických provozů apod.;

- evakuace plošná – zahrnuje evakuaci většího urbanistického celku, případně celého územního celku;
- evakuace všeobecná – jejímu provedení podléhá veškeré obyvatelstvo kromě osob podílejících se na realizaci evakuace nebo vykonávajících v daném prostoru jinou neodkladnou činnost;
- evakuace částečná – podléhají jí stanovené kategorie osob
 - děti do 6 let s individuálním doprovodem,
 - děti od 6 do 15 let se společným doprovodem,
 - pacienti lůžkových zdravotnických, sociálních zařízení s personálem,
 - samostatné osoby přestárlé a osoby tělesně handicapované,
 - jiné určené skupiny osob (např. z rekreačních zařízení). (1)

Z hlediska doby trvání se evakuace obyvatelstva dělí na:

- evakuace krátkodobá – ohrožení nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova. Pro evakuované obyvatelstvo se nezabezpečuje náhradní ubytování (umístění) a nerealizují se opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva;
- evakuace dlouhodobá – ohrožení vyžaduje dlouhodobý pobyt mimo domov. Pro evakuované obyvatelstvo bez domova a bez možnosti vlastního ubytování je nutno zabezpečit náhradní ubytování a v potřebném rozsahu organizovat opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva pro zabezpečení jejich základních potřeb, popřípadě opatření k zajištění ukrytí a individuální ochrany. (3)

V závislosti na zvolené variantě provedení se rozlišuje:

- evakuace preventivní – před očekávanou mimořádnou událostí, s dostatečnou časovou lhůtou pro její plánování a provedení,
- evakuace přímá – prováděná v době přímého zahájení a bezprostředního působení účinků mimořádné události,

- evakuace po předchozím ukrytí – prováděná po odeznění prvotních účinků, případně snížení následků mimořádné události.

Podle způsobu realizace se rozlišuje:

- evakuace samovolná (neřízená) – kdy obyvatelstvo jedná podle vlastního uvážení, její regulace je možná na dopravních trasách a evidencích v místech přechodného pobytu;
- samoevakuace – proces evakuace je řízen, k přemístění se využívají vlastní dopravní prostředky, veřejná doprava nebo pěší přesun;
- evakuace se zajištěním dopravy – je plánovitě řízena a provedena najednou nebo po etapách s využitím všech druhů přeprav. (1)

Plán evakuace obyvatelstva je soubor vybraných informací a připravených postupů jednání, které slouží k provedení evakuace obyvatelstva. Plánuje se zejména evakuace dlouhodobá, ale plán lze přiměřeně využít pro evakuaci krátkodobou.

Plán evakuace je součástí havarijního plánu kraje. Zpracovává se pro ohrožení územního správního celku, analyzuje se v havarijním plánu kraje a příslušném povodňovém plánu. Pro případ vojenského ohrožení se při plánování plošné evakuace vychází ze zpracovaného havarijního plánu kraje. (3)

1.4.1.d Nouzové přežití

Zabezpečení opatření nouzového přežití obyvatelstva představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádných událostí na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. Opatření nouzového přežití zpravidla navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území.

Přehled opatření nouzového přežití:

- a) nouzové ubytování,
- b) nouzové zásobování základními potravinami,
- c) nouzové zdroje vody,

- d) nouzové zásobování pitnou vodou,
- e) nouzové základní služby obyvatelstvu,
- f) nouzové dodávky energií,
- g) organizování humanitární pomoci. (12)

Opatření nouzového přežití jsou připravována v souladu s koncepcí ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. V této koncepci je stanoveno, že k zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva při mimořádných událostech budou:

1. na centrální úrovni k dispozici pohotovostní kapacity pro 3 000 postižených osob; pro uvedené počty osob bude stát garantovat další nezbytná opatření pro jejich nouzové přežití;
2. na úrovni krajů bude zabezpečeno 15 kontejnerů nouzového přežití, každý pro 25-50 osob, tj. celkem pro 375-750 osob a soupravy nouzového přežití k okamžitému a následnému použití. (13)

1.4.1.e Ukrytí

K ukrytí při mimořádných událostech s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami a účinky pronikavé radiace je občanům doporučováno využívat přirozené ochranné vlastnosti staveb s doporučením úprav zamezujících jejich proniknutí.

S využitím stálých úkrytů civilní ochrany, které byly vybudovány a jsou předurčeny k ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení (vojenské ohrožení), nelze při mimořádných událostech a krizových situacích nevojenského charakteru počítat s ohledem na dobu potřebnou k jejich zpohotovení a nerovnoměrné rozmístění. (17)

Ukrytí obyvatelstva se na území měst a obcí zajišťuje ve stálých a improvizovaných úkrytech.

Stálé úkryty tvoří trvalé ochranné prostory v podzemních částech staveb, úkryty vestavěné nebo úkryty samostatně stojící. Dělí se na:

- stálé tlakově odolné úkryty – využívají se k ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení, a to proti účinkům světelného a tepelného záření,

pronikavé radiaci, kontaminaci radioaktivním prachem a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě ohrožení státu a válečného stavu;

- stálé tlakově neodolné úkryty – využívají se k ochraně obyvatelstva proti účinkům světelného a tepelného záření, pronikavé radiaci, kontaminaci radioaktivním prachem a částečně proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě ohrožení státu a válečného stavu;
- ochranné systémy podzemních staveb – se využívají k ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu, válečného stavu a mimořádných událostí. Zahrnuje stavby metra, městské podzemní rychlodráhy a podzemní části tramvajových tratí.

Improvizované úkryty se budují k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Vhodnými prostory pro zřízení improvizovaných úkrytů jsou podzemní prostory v budovách a prostory částečně zapuštěné pod úroveň terénu, nejlépe se vstupem do úkrytu z budovy, ve vyšších patrech budov, na odvrácené straně úniku nebezpečné látky. (3)

Zvýšení ochranných vlastností improvizovaného úkrytu

Aby nedošlo k průniku ohrožující látky do úkrytu je třeba uzavřít okna a dveře, vypnout větrací přístroje, utěsnit všechny otvory, zejména vývody větrání a klimatizace, dále utěsnit rámy oken a dveří, těsnění klíčové dírky. K těsnění se používají, namočené kusy látky, lepicí pásy, deky, prostěradla.

1.4.1.f Individuální ochrana

Během činnosti v prostředí s výskytem nebezpečných látek může docházet ke kontaminaci osob a celé řady zájmových povrchů. Kontaminací rozumíme znečištění prostředí cizorodou látkou (kontaminantem) s negativními dopady na člověka nebo okolní prostředí. Pro ochranu osob se proto používají různé způsoby ochrany.

Prostředky individuální ochrany jsou technické prostředky, které při včasném a dovedném používání zabezpečují spolehlivou ochranu před zasažením nebezpečnými látkami.

Podle určení se prostředky individuální ochrany dělí na:

- prostředky k ochraně dýchacích orgánů, které mohou být filtračního typu (ochranné masky) a izolačního typu (izolační dýchací přístroje);
- prostředky ochrany povrchu těla, které se dělí na typ filtrační (filtrační oděv) nebo izolační (izolační ochranný oděv). (3)

1.4.1.g Dekontaminace

Dekontaminací rozumíme souhrn metod, prostředků a postupů k účinnému odstranění kontaminantu z povrchu nebo prostředí, případně snížení jeho škodlivých účinků na předem stanovenou bezpečnou úroveň.

Kontaminace osob, zvířat a rostlin, životního prostředí (vzduchu, půdy a vody) a materiálů (budov, předmětů a techniky, oděvů a ochranných prostředků) může být vnější (povrchová) nebo vnitřní.

Podle druhu kontaminantu se jedná o odstraňování látek:

- chemických – detoxikace,
- radioaktivních – dezaktivace,
- biologických – dezinfekce,
- hubení hmyzu, roztočů a členovců – dezinsekce,
- hubení hlodavců – deratizace. (1)

Podle způsobu provedení se dekontaminace člení na *suchou* (mechanické odstranění kontaminantů – vytřepávání, vyklepávání, otírání tampony, ofukování proudem vzduchu), *mokrou* (využití fyzikální, chemické nebo fyzikálně-chemické reakce kontaminantu s dekontaminační látkou) a *samovolnou* (postupné snižování koncentrace v závislosti na čase v chráněném úložišti, beze snahy tento proces urychlit lidskou činností).

1.5 Integrovaný záchranný systém

Za integrovaný záchranný systém se považuje koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.
(19)

V případě vzniku mimořádné události realizují složky IZS záchranné a likvidační práce, popř. ochranu obyvatel. K provádění záchranných a likvidačních prací je třeba mít:

- síly a prostředky, kterými se rozumí zdroje lidských sil, pracovních nástrojů, technických vybavení apod.;
- kompetence, kterými se rozumí oprávnění k provádění různých činností k realizaci záchranných a likvidačních prací daná zákony, kterými se řídí jednotlivé složky IZS nebo dané zákonem o IZS. (7)

Základním smyslem IZS je integrovat možnosti každého, kdo by při provádění záchranných a likvidačních prací měl být zapojen s ohledem na síly a prostředky nebo kompetence, kterými může přispět k řešení následků mimořádné události.

V závislosti na působení při záchranných a likvidačních pracích rozlišujeme základní a ostatní složky IZS.

1.5.1 Základní složky integrovaného záchranného systému

Mezi základní složky IZS patří Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené v plošném pokrytí území kraje, Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba.

Tyto složky jsou páteří systému neboť zajišťují:

- nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, ohlášením mimořádné události na tísňové telefonní číslo se systém spustí;
- vyhodnocení mimořádné události, tím se rozumí odhad ohrožení vyplývající z mimořádné události a odhad potřebných sil a prostředků;
- neodkladný zásah v místě mimořádné události, za tímto účelem rozmisťují základní složky IZS své síly a prostředky po celém území ČR. (6)

Složky IZS postupují při své činnosti na základě předpisů, kterými byly zřízeny (např. zákon o Policii ČR, o požární ochraně) a podle zákona o IZS. Cestou zákona o IZS se zajišťuje jejich koordinovaný postup a může některé ze složek dát i další kompetence, např. jako je tomu v případě HZS ČR, který je ze zákona o IZS správním úřadem v oblasti IZS.

V České republice jsou pro tísňová volání vymezena tato čísla:

150 - Hasičský záchranný sbor

158 – Policie ČR

156 – Městská policie

155 – Zdravotnická záchranná služba

112 - Jednotné evropské číslo tísňového volání

1.5.2 Ostatní složky integrovaného záchranného systému

Tam, kde základní složky při záchranných a likvidačních pracích nestačí, nastupují ostatní složky IZS. Začlenění ostatních složek do IZS podmiňuje uzavření dohody o plánované pomoci na vyžádání. Plánovanou pomocí na vyžádání se rozumí předem písemně dohodnutý způsob poskytnutí pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám IZS dotčenou ostatní složkou IZS.

Ostatními složkami IZS, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím jsou:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armáda ČR),
- ozbrojené bezpečnostní sbory (Městská /obecní/ policie, Vězeňská služba, justiční stráž, Celní správa, bezpečnostní služba apod.);
- orgány ochrany veřejného zdraví (krajské hygienické stanice, Ministerstvo zdravotnictví ČR); v době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče;
- ostatní záchranné sbory (Horská služba ČR, Vodní záchranná služba, Báňská záchranná služba, Speleologická záchranná služba apod.);

- zařízení civilní ochrany (pro zajištění evakuace, nouzového přežití a organizování humanitární pomoci, zásobování vodou, poskytování první pomoci, provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí, zajišťování a označování nebezpečných oblastí, zabezpečení dekontaminace terénu, osob, oděvů, věcných prostředků, zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech, zabezpečení výdaje prostředků individuální ochrany);
- havarijní, pohotovostní a odborné služby (elektrický proud, pára, plyn, voda a kanalizace, městské a technické služby měst a obcí, správy a údržby silnic, dopravní a přepravní služby, odtahové, pohřební, spojovací a poštovní služby apod.);
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (Český červený kříž, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezka, Hasičské jednotky, Adra, Člověk v tísni, Lékaři bez hranic, Svaz záchranných brigád kynologů České republiky apod.); (7)

1.5.3 Úroveň a orgány koordinace záchranných a likvidačních prací

Problémy, které nastolil čas a především velké mimořádné události (jakými byly např. rozsáhlé povodně) se odrazily v potřebu koordinace společného zásahu na úrovni dispečinků nebo operačních středisek, v konečném důsledku je nutno při rozsáhlých mimořádných událostech koordinovat i z úrovně územních správních úřadů.

Z uvedených důvodů se v IZS dělí řízení dle povahy i kompetencí na úroveň:

- taktickou - která probíhá přímo na místě zásahu složek IZS,
- operační - která probíhá mezi operačními středisky a dispečinky,
- strategickou - která probíhá na okresních a krajských úřadech a na Ministerstvu vnitra.

Koordinační a integrační orgány v IZS v jednotlivých úrovních řízení:

- velitel zásahu a štáb velitele zásahu v úrovni taktické,
- operační a informační středisko IZS v úrovni operační (je jím operační středisko hasičského záchranného sboru),

- přednosta okresního úřadu a krizový štáb okresu, krajský hejtman a krizový štáb kraje, Ministerstvo vnitra a krizový štáb MV v úrovni strategické. (14)

1.5.4 Vznik integrovaného záchranného systému

Integrovaný záchranný systém vymezuje zákon č. 239/2000 Sb. Jeho základy však byly položeny již v roce 1993. IZS vznikl jako potřeba každodenní spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí (požárů, havárií, dopravních nehod, atd.). Vždy, když bylo nutné spolupracovat při řešení větší události, vždy byl zájem spolupracovat a využívat to, s kým se spolupracuje, pro dosažení rychlé a účinné záchrany nebo likvidace mimořádné události. Spolupráce na místě zásahu uvedených složek v nějaké formě existovala vždy. Avšak odlišná pracovní náplň i pravomoci jednotlivých složek zakládaly a zakládají nutnost určité koordinace postupů. (15)

1.6 Krizový management

Je zpravidla chápán jako systém opatření ke zvládnutí mimořádných nebo krizových situací a to pracovníky státní správy a samosprávy nebo manažery odpovídajícími za určitou oblast nebo výrobu v domácím i mezinárodním měřítku.

Obsahem krizového managementu je:

- komplex preventivních opatření a úkolů k eliminaci vzniku mimořádných a krizových situací a ke zvládnutí jejich průběhu v případě, že vzniknou;
- komplex opatření a úkolů, které plní státní správa a samospráva spolu s dalšími organizacemi v mimořádných a krizových situacích;
- souhrn zkušeností, vědeckých poznatků, metod a nástrojů řízení, technických a technologických opatření pro řešení mimořádných a krizových situací;
- obranné a civilní nouzové plánování;
- řízení ozbrojených sil za mimořádných a krizových situací;
- příprava civilního sektoru na plnění hospodářských opatření za krizových stavů,
- likvidace následků mimořádných a krizových situací;
- zabezpečení akceschopnosti složek integrovaného záchranného systému pro řešení mimořádných nebo krizových situací;
- řešení mezinárodních mimořádných a krizových situací. (5)

1.7 Orgány krizového řízení

Existují dva typy orgánů krizového řízení a to vlastní nositelé odpovědnosti, tedy úřady a jejich statutární představitelé a jimi vytvářené pracovní orgány krizového řízení. Na rozdíl od orgánů krizového řízení, vytvářených institucemi a zástupci organizací povolaných do pracovních orgánů, pracoviště krizového řízení jsou funkčními prvky (vnitřními útvary) orgánů krizového řízení, tvořené zpravidla jejich zaměstnanci profesionálně se zabývajícími krizovým managementem. (10)

Orgány krizového řízení:

1. vláda české republiky - ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost, zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací;
2. ministerstva a jiné správní úřady, zejména a pak
 - Ministerstvo vnitra a Hasičský záchranný sbor,
 - Ministerstvo zdravotnictví,
 - Ministerstvo dopravy;
3. Česká národní banka – zpracovává krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracuje s ministerstvy při zpracování jejich krizových plánů;
4. orgány kraje – zajišťují připravenost kraje na řešení krizových situací. Hejtman řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníky a fyzickými osobami. Hejtman zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje jako svůj pracovní orgán;
5. orgány obcí. (10)

Pracovními orgány krizového řízení jsou:

1. bezpečnostní rady, které jsou orgány krizového plánování. Provádějí analýzu hrozících rizik a stav připravenosti a rozhodují o opatření k realizaci preventivních opatření. Rozhodnutí bezpečnostních rad jsou konána za účelem připravenosti na hrozící nebezpečí;

2. krizové štáby jsou orgány pro řešení krizových situací, řešící v reálném čase konkrétní situace. Doporučení krizového štábu směřují ke zvládnutí situace za pomoci předem připravených postupů a nástrojů. (10)

1.8 Řešení mimořádných událostí a krizových situací, krizových stavů

Při vzniku mimořádné události mohou nastat dvě situace. Ta první je charakterizována tím, že vzniklou mimořádnou událost lze zvládnout běžnými opatřeními státu, tj. vyčleněnými výkonnými složkami, zdroji a prostředky v souladu s platnými právními předpisy. V praxi to znamená s využitím sil a prostředků integrovaného záchranného systému. Za této situace není vyhlášen žádný z krizových stavů. Ta druhá je charakterizovaná tím, že mimořádná událost vyvolala takovou situaci, kdy bylo nutné vyhlásit jeden z krizových stavů a bylo třeba použít nadstandardních opatření státu, tj. omezit na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu práva zaručená Listinou základních práv a svobod a použít nadstandardní zdroje, síly a prostředky k řešení vzniklé situace. Právě takováto situace je označována jako situace krizová. Zjednodušeně lze říci, že krizová situace na základě mimořádné události vzniká, kdežto krizový stav je vyhlášen. (16)

1.8.1 Příprava obce na mimořádné události

Obecný úřad při přípravě na mimořádné události poskytuje podklady a informace hasičskému záchrannému sboru kraje, které jsou potřeba ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu. Seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Provádí přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí.

Obecný úřad v rámci přenesené působnosti, v souvislosti s řešením mimořádných událostí na úseku ochrany obyvatelstva zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím, podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce, hospodaří s materiálem civilní ochrany, vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany, je oprávněn zřizovat zařízení civilní ochrany, seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s ochranou obyvatelstva.(16)

1.8.2 Příprava obce na řešení krizových situací

Za připravenost obce na krizové stavy jsou odpovědné orgány obce (obecní úřad a starosta obce).

Obecní úřad organizuje přípravu na krizové situace, poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu kraje, seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení, shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, které v době krizového stavu přechodně změnili pobyt a nachází se na správním území obce, a předává tyto údaje krajskému úřadu a do ústřední evidence o přechodných změnách pobytu osob, podílí se na zajištění veřejného pořádku, plní další úkoly stanovené krajským úřadem.

Starosta obce odpovídá za připravenost obce k řešení krizových situací. Dále odpovídá za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Starosta obce může zřídit jako svůj pracovní orgán pro řešení krizových situací krizový štáb obce. Jeho zřízení by mělo proběhnout předem, tj. při přípravách na řešení krizových situací. Členové krizového štábu mají být na členství připravováni. Pro jejich činnost je potřebné vybrat a vybavit vhodné prostory. (16)

1.8.3 Řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu

V případě vyhlášení krizového stavu jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce. Pokud je nutné, aby k tomuto účelu bylo vydáno nařízení obce, nabývá toto účinnosti okamžikem vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Zveřejnění musí proběhnout také dalšími způsoby, které jsou v místě obvyklé jako např. místní informační systémy, místní kabelová televize, internetová prezentace obce. Vydávat nařízení obce je vyhrazeno radě obce. (16)

1.8.4 Příprava orgánů kraje na mimořádné události a krizové stavy

Dalšími subjekty, které zajišťují přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací včetně ochrany obyvatelstva jsou podle zákona orgány kraje vykonávající na daném úseku výkon státní správy v přenesené působnosti, tedy krajský úřad a hejtman. Zvláštní postavení v dané situaci zaujímá Hasičský záchranný sbor, který jako orgán státu s postavením jeho organizační složky není součástí orgánů kraje, avšak zákon mu ukládá povinnost vykonávat přímo úkoly krajského úřadu, které ale nesouvisejí s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a s jejich řešením. (5)

Krajský úřad, i když jej zákon uvádí jako orgán kraje zajišťující plnění úkolů na úseku záchranných a likvidačních prací, své úkoly nevykonává, tyto úkoly místo něj zajišťuje stát přímo prostřednictvím svého orgánu, aniž by však zákonné přenesení působnosti na daném úsek zrušil. Větší pravomoci, neomezené ve prospěch Hasičského záchranného sboru přiznal zákonodárce hejtmanovi. (5)

Působnost hejtmána kraje (primátora hlavního města Prahy) a krajského úřadu (magistrátu hlavního města Prahy) v oblasti krizového řízení koordinuje odborný útvar krizového řízení příslušného krajského úřadu. Funkce vedoucího tohoto útvaru je spojena s funkcí tajemníka bezpečnostní rady kraje. Koordinaci jednotlivých subjektů samosprávy a státní správy v rámci kraje zabezpečuje pracovní orgán hejtmána – bezpečnostní rada kraje. Při hrozbě krizové situace a za krizových stavů je tato rada spolu s odbornými skupinami a přizvanými odborníky součástí krizového štábu kraje (magistrátu hlavního města Prahy). Bezpečnostní rada kraje je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace, je zřizována hejtmanem kraje, projednává úkoly k zabezpečení krizové připravenosti a zpravidla se schází čtyřikrát do roka, v případě potřeby i častěji.

Bezpečnostní rada kraje má nejvíce 10 členů a hejtman jejími členy vždy jmenuje:

- zástupce hejtmána,
- ředitele krajského úřadu,
- příslušníka Policie České republiky určeného policejním prezidentem,
- ředitele hasičského záchranného sboru kraje,

- příslušníka Armády České republiky určeného náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky,
- ředitele územně příslušného územního střediska zdravotnické záchranné služby, zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady kraje.

1.8.5 Příprava ústředních správních orgánů na mimořádné události a krizové stavy

Ústřední správní úřady se dělí na ty, v jejichž čele stojí člen vlády (např. ministerstva) a v jejichž čele nestojí člen vlády. Tyto úřady pak při přípravě na mimořádné události, při provádění záchranných a likvidačních prací a při ochraně obyvatelstva v obor své působnosti:

- vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů sjednávají nápravu skutečností a stavů, které by mohly způsobit vznik mimořádné situace;
- rozhodují o činnostech k provedení záchranných a likvidačních prací a ke zmírnění jejich následků;
- organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro ochranu obyvatelstva.

Dále ministerstva a jiné správní úřady k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti:

- zřizují krizové štáby;
- zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací (krizový plán), tento plán schvaluje ministr nebo vedoucí správního úřadu;
- zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací, jehož složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí správního úřadu;
- zajišťují na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti;
- poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností;

- vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností;
- stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů kraje. (5)

2. Cíl práce a hypotéza

2.1 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce na téma „Plánování a řešení opatření ochrany obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy“ je:

a) zpracovat seznam vzniku možných mimořádných událostí a krizových stavů na území města České Budějovice a Prachatice

b) provést analýzu připravenosti k plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy:

1. v Prachaticích

2. v Českých Budějovicích

2.2 Hypotéza

Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy je v současné době dostačující.

3. Metodika

Na základě prostudování legislativy, odborné literatury, z osobních pohovorů, vykonávané praxe a analýz Havarijního plánu Jihočeského kraje a Krizového plánu Jihočeského kraje vytvořit podkladový materiál. (viz příloha 1)

V podkladovém materiálu, který je psaný formou powerpointové prezentace se zabývám krizovým plánováním, protože je první manažerskou funkcí a pro řešení mimořádných událostí a krizových stavů je nezbytné. V dalších dvou kapitolách píš o obecném postupu řešení mimořádných událostí a krizových situací (před vznikem, při vzniku, při řešení a po odeznění těchto situací) a krizové legislativě.

Ve výsledcích jsou vytvořeny tabulky pro přehled druhů havarijních plánů, krizových plánovacích dokumentů, časové a manažerské členění plánů. Dále jsem vypracovala přehled vzniku možných mimořádných událostí a krizových situací na území měst České Budějovice a Prachatice.

4. Výsledky

Cílem plánovacích dokumentů je popsat a analyzovat hrozby, které mohou ohrozit území regionu. Dále je cílem souhrn krizových postupů a opatření k zajištění připravenosti na řešení krizových situací, které zpracovávají ministerstva, ústřední správní úřady a orgány krajů.

Druhy havarijních plánů

Tabulka 1

Objektové havarijní plány (vnitřní)	Zonální havarijní plány (vnější)	Havarijní plány správních území
Vnitřní havarijní plán jaderného zařízení	Vnější havarijní plán jaderného zařízení	Havarijní plán kraje
Vnitřní havarijní plán zařízení s nebezpečnými chemickými látkami	Vnější havarijní plán zařízení s nebezpečnými chemickými látkami	

Zdroj: Bezpečnostní plánování

Přehled krizových plánovacích dokumentů

Tabulka 2

Krizový plán správního úřadu	Krizový plán kraje	Plán krizové připravenosti právnické nebo podnikající fyzické osoby
Plán akceschopnosti správního úřadu	Plán akceschopnosti krajského úřadu	Plán akceschopnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby
Krizový plán jiného státního orgánu	Krizový plán určené obce	
Plán akceschopnosti jiného státního orgánu	Plán akceschopnosti obecního úřadu	

Zdroj: Bezpečnostní plánování

Časové a manažerské členění plánů

Tabulka 3

Časové členění plánů	Manažerské členění plánů	
	Tradiční členění	Krizové členění
a) dlouhodobé (3-5 let) b) střednědobé (1-3 roky) c) krátkodobé (do 1 roku) d) operační (do lokalizace)	a) strategické b) taktické c) operativní	a) strategické b) operativní c) taktické

Zdroj: Bezpečnostní plánování

4.1 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Českých Budějovicích

V následujících podkapitolách jsou popsány místa možného vzniku mimořádné události a předpokládané následky vyvolané událostí.

4.1.1 Havárie spojené s infrastrukturou

- EXPLOSERVIS, s.r.o. – sklad výbušnin Rudolfov.
- Linde Gas, a.s. České Budějovice.

Ohrožení životů a zdraví obyvatel nacházejících se v místě výbuchu, možnost poškození inženýrských sítí, statiky budov, možnost vzniku požáru.

- E.ON ČR – Transformovna 110/22kV České Budějovice Západ, Sever, Mladé T101, T102.
- E.ON ČR – Transformovna 110/22kV České Budějovice Škoda T104, T105.

Výpadek elektrické energie a s tím související přerušení výroby, ochromení infrastruktury – zásobování obyvatel potravinami, fungování úřadů, bank, telekomunikací, nemocnic, železniční dopravy, přerušení dodávek vody, plynu, tepla, kontaminace půdy, povrchových a podzemních vod, možnost výbuchu transformátoru a vznícení trafooleje.

- E.ON ČR – vedení 110kV – samostatné.
- E.ON ČR – vedení 110kV – vícenásobné na stožáru.

Částečný výpadek elektrické energie a s tím související přerušení výroby, ochromení infrastruktury – zásobování obyvatel potravinami, fungování úřadů, bank,

telekomunikací, nemocnic, železniční dopravy, přerušení dodávek vody, plynu, tepla.
(18)

4.1.2 Havárie nebezpečných látek

- České dráhy, a.s. – přeprava nebezpečných látek.
- Lide Gas, a.s – sklad technických plynů České Budějovice.
- Jihočeská plynárenská, a.s. – zemní plyn.

Přerušení dopravy, v případě exploze poškození okolních budov a ohrožení života a zdraví osob v bezprostřední blízkosti exploze, možnost vzniku následného požáru. (18)

- Budějovický měšťanský pivovar Samson, a.s. České Budějovice – čpavek.
- Madeta, a.s. České Budějovice – čpavek.
- Záruba M+K, a.s. – čpavek.
- Magistrát města České Budějovice – Zimní stadion – čpavek.
- Eurofrost CB a.s.
- Nemocnice České Budějovice, a.s. – chlor.
- Budějovický Budvar, n. p. – čpavek.
- Jihočeská masna, s.r.o. – čpavek.

Ohrožení života a zdraví obyvatelstva nadýcháním nebezpečné látky, možnost výbuchu, dočasné přerušení dodávek energií a dopravy.

- E.ON. ČR – transformátorový olej.

Přerušení dodávek elektrické energie, kontaminace půdy, podzemních a povrchových vod, možnost výbuchu transformátoru a vznícení trafooleje.

- EXLOSERVIS, s.r.o. – sklad výbušnin Rudolfovo.

Ohrožení života osob nacházejících se v okolí místa výbuchu. (18)

4.1.3 Jiné technické havárie – dopravní nehody

- silnice Č. Budějovice – Praha I/3 v celém úseku.
- silnice Č. Budějovice – Kaplice I/3 v úseku Krasejovka – Bukovec.

- silnice Č. Budějovice – Plzeň v úseku Lékařova Lhota a Nová Hospoda (Týn n/Vltavou).
- silnice Č. Budějovice – Strakonická mimoúrovňová křižovatka „Diamant“ a levobřežní silnice.
- křižovatka Č. Budějovice – Nádražní a Rudolfovská.
- křižovatka Č. Budějovice - Mánesova a Čechova.

V místě havárie ohrožení života a zdraví osob, zamoření půdy a povrchových vod, přerušení dopravy, ostatní následky dle typu převážené nebezpečné látky.

- železniční trať:

Veselí n/Lužnicí – Č. Budějovice.

Plzeň – Č. Budějovice.

Č. Budějovice – Kájov.

Č. Budějovice – České Velenice.

Č. Budějovice – Horní Dvořiště.

V místě havárie ohrožení života a zdraví osob, zamoření půdy a povrchových vod, přerušení dopravy, velké materiální škody, ostatní následky dle typu převážené nebezpečné látky.

- obvod železniční stanice Č. Budějovice.

V místě havárie ohrožení života a zdraví velkého počtu osob, zamoření půdy a povrchových vod, přerušení dopravy, velké materiální škody, ostatní následky dle typu převážené nebezpečné látky. (18)

4.1.4 Požáry – lokální

- Hotel Gomel, Č. Budějovice.
- Nemocnice České Budějovice, a.s.
- Multikino Cinestar Č. Budějovice.
- Domov důchodců Dobrá Voda u Českých Budějovic.
- Domov důchodců u Hvízdala, Č. Budějovice.
- UNIMEX GROUP, s.r.o. – OBI Č. Budějovice.
- EUROBYT ČR, s.r.o. – MÖBELIX Č. Budějovice.

- MAKRO C&C, s.r.o., České Budějovice.
- Metropol, s.r.o. Č. Budějovice.
- Jihočeské divadlo Č. Budějovice.
- Duropack Bupak obaly, a.s. Č. Budějovice.
- Interspar, Strakonická, Č. Budějovice.
- Kaufland, Č. Budějovice.
- požár obytných domů.

Ohrožení životů a zdraví obyvatel soustředěných v objektu vzniklou panikou, možnost výbuchu plynu unikajícího z poškozené technologie, případně přenesení požáru, kontaminace vody a ovzduší. (18)

4.1.5 Epidemie

- salmonelóza,
- virová hepatitida A,
- chřipka typu „A“,
- zdravotní ochrana státních hranic.

Ohrožení života a zdraví s trvalými následky, zvýšená úmrtnost, ohrožení zásobování obyvatelstva potravinami, ekonomické ztráty v důsledku nařízení hygienických opatření, zvýšené nároky na zásobování léčiv, absence v zaměstnání a s tím spojené ochromení výroby a infrastruktury. (18)

4.1.6 Epifitie

- choroba rostlin - možnost kontaminace rostlinných produktů a jejich přenosu do potravního řetězce;
- škůdci rostlin – snížení produkce rostlinných produktů, při přemnožení zvýšená možnost přenosu nemocí na člověka a vzniku epidemii;
- plevelné rostliny – snížená produkce rostlinných produktů. (18)

4.1.7 Epizootie

- SLAK (slintavka a kulhavka) – snížení produkce živočišných potravin, možnost přenosu na ostatní chovy, karanténa postižené oblasti, likvidace nemocných zvířat;
- BSE – likvidace postižených zvířat;
- klasický mor prasat – snížení produkce živočišných potravin, možnost přenosu na ostatní chovy, likvidace nemocných zvířat;
- Newcastleká choroba drůbeže – snížení produkce živočišných potravin, možnost přenosu na ostatní chovy, likvidace nemocných zvířat. (18)

4.1.8 Havarijní znečištění vody přírodními vlivy

- Vodní dílo Římov – nedostatek pitné vody, omezení až zastavení výroby potravin a ohrožení výroby v některých provozech, možnost vzniku epidemií, nebezpečí úhynu zvířat ve velkochovech. (18)

4.1.9 Povodně a záplavy

- Vodní dílo Lipno.
- Vodní dílo Římov.

Ohrožení životů a zdraví, velké majetkové ztráty, poškození inženýrských sítí, komunikací, železničních tratí, mostů, odplavení orné půdy, zemědělské ztráty, zamoření zdrojů pitné vody, omezení dodávky pitné vody, následné úniky nebezpečných látek, možnost vzniku epidemií.

- odkaliště Hodějovice – zamoření okolí popílkovým kalem, poškození budov, ohrožení života, přerušení silniční a železniční dopravy, poškození inženýrských sítí, přerušení dodávek tepla.
- přivaděč Vodní dílo Římov – přerušení dodávek pitné vody.
- Vltava – Č. B. – ohrožení života, velké majetkové ztráty, poškození inženýrských sítí, komunikací, železničních tratí, mostů, zemědělské ztráty, zamoření zdrojů pitné vody, omezení dodávky pitné vody, následné úniky nebezpečných látek, možnost vzniku epidemií. (18)

4.1.10 Sněhové kalamity

- silnice I/20 Č. B. – Plzeň.

Přerušení dopravy, špatná dostupnost zdravotnické péče a zásobování obyvatelstva.

- sněhové kalamity – mrazy (-40) dle ČHMÚ.

Přerušení dopravy silniční, letecké i železniční, rozsáhlé poškození inženýrských sítí, možnost vzniku následných havárií způsobených únikem plynu a jiných nebezpečných látek z poškozených zařízení, přerušení dodávek tepla, velmi obtížná dostupnost zdravotnické péče, přerušení zásobování obyvatelstva, přerušení výroby, možnost vzniku následných havárií poruchami, omezení činnosti úřadů, možnost umrznutí osob. (18)

4.1.11 Vichřice

Vichřice a silné povětrnostní porvy dle ČHMÚ – přerušení dopravy silniční, poškození inženýrských sítí a přerušení dodávek energií, rozsáhlé poškození lesních porostů, velké materiální škody. (18)

4.1.12 Živelní pohromy ostatní

- dlouhotrvající vedra a sucha (mimo oblasti nad 1000 m n/m) – nedostatek pitné a užitkové vody, následně možnost vzniku epidemií a epizootií, zvýšený výskyt rozsáhlých požárů, zvýšená úmrtnost především starších osob, ohrožení na životě a zdraví v důsledku dehydratace organismu;
- zemětřesení – drobné porušení statiku budov, poškození inženýrských sítí;
- svahové sesuvy půdy a skal – poškození inženýrských sítí, poškození obytné zástavby, narušení sjízdnosti železničních a silničních komunikací, možné záplavy při sesuvech do vodních toků;
- krupobití a přívalové deště – poškození budov, lokální záplavy, zvýšené nebezpečí dopravních nehod. (18)

4.1.13 Havárie spojené s geneticky modifikovanými organismy

- Biologické centrum AV ČR, Parazitologický ústav, Branišovská 31, Č. Budějovice.

Výzkum se provádí pouze s geny, u nichž je z celé řady dalších vědeckých pracovišť známo, že nemají nepříznivé následky na zdraví lidí a zvířat, ani na biologickou diverzitu či přírodní prostředí; transgenní bakterie, prvoci či hád'átka se nemohou dostat mimo objekt ústavu – nejsou nikam mimo budovu přenášeny či vynášeny, ani neprobíhá žádná spolupráce, která by vyjadřovala jejich výměnu či převoz. (18)

- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, Branišovská 31, Č. Budějovice.

Vědecká a vědeckopedagogická práce se provádí převážně se signálními geny GUS a GFP, nekódujícími úseky DNA a dalšími geny, u nichž je známo, že nemají nepříznivé následky na zdraví lidí či zvířat ani na biologickou diverzitu či přírodní prostředí; krajní nebezpečí představuje teoretická možnost úniku transcendentních rostlin do přírody a jejich šíření, které by vedlo k obohacování přírodního prostředí transgeny, jako důsledek např. havárie dopravního prostředku převážejícího modifikované rostliny. (18)

4.2 Seznam vzniku mimořádných událostí a krizových situací v Prachaticích

V následujících podkapitolách jsou popsány místa možného vzniku mimořádné události a předpokládané následky vyvolané událostí.

4.2.1 Havárie spojené s infrastrukturou

- RWE Transgas, a.s., VTL plyn.DN 200 Obora Prachatice – omezení provozů, výpadky. (18)

4.2.2 Havárie nebezpečných látek

- Madeta a.s., provoz Prachatice.
- Klima CZ a.s. - dočasné přerušení výroby.

- Vishay Elektronik s.r.o. Prachatice.
- VaK Prachatice a.s. ČOV Prachatice.
Kontaminace, zranění.
- RENO Šumava s.r.o., Prachatice – omezení provozu, kontaminace. (18)

4.2.3 Požáry - lokální

- Klima CZ a.s., sklad hořlavin a plynů.
- RENO Šumava s.r.o., sklad hořlavin.
- Vishay Elektronik s.r.o., sklad plastů.
- Prachatice, ČSAD Jihotrans a.s., sklad pohonných hmot.

Ohrožení životů a zdraví obyvatel soustředěných v objektu vzniklou panikou, možnost výbuchu plynu unikajícího z poškozené technologie, případně přenesení požáru, kontaminace vody a ovzduší. (18)

4.2.4 Lesní/plošné požáry

- Prachatická kotlina, okolí obcí Ktiš, Chroboly, Zbytiny.
- Žernovická hornatina, okolí Žernovice, Nebahovy.
Možnost rozšíření na objekty v oblasti. (18)

4.2.5 Epidemie

- zdravotní ochrana státních hranic;
- Salmonelóza;
- Virová hepatitida A, B, C;
- Bacilární dyzentérie.

Ohrožení života a zdraví s trvalými následky, zvýšená úmrtnost, ohrožení zásobování obyvatelstva potravinami, ekonomické ztráty v důsledku nařízení hygienických opatření, zvýšené nároky na zásobování léčivy, absence v zaměstnání a s tím spojené ochromení výroby a infrastruktury. (18)

4.2.6 Epifitie

- choroby rostlin – možnost kontaminace rostlinných produktů a jejich přenosu do potravního řetězce;
- škůdci rostlin – snížená produkce rostlinných produktů, při přemnožení zvýšená možnost přenosu na člověka a vzniku epidemií;
- plevelné rostliny – snížení produkce rostlinných produktů. (18)

4.2.7 Epizootie

- veterinární ochrana státních hranic.
- SLAK.
- klasický mor prasat.
- Newcastleká choroba drůbež.
- Africký mor prasat.
- vezikulární choroba prasat.
- mor koní.
- aviární influenza.
- Malleus.
Úhyn hospodářské zvěře, nutnost utracení, karanténa.
- BSE – likvidace postižených zvířat. (18)

4.2.8 Sněhové kalamity

- lesní polomy oblast Prachatické kotliny, Ktiš, Chroboly, Zbytiny – nedostatečné zásobování. (18)

4.2.9 Vichřice

- silnice II/141 – úsek Prachatice – Libínské Sedlo.
- lesní polomy oblast Prachatické kotliny, Ktiš, Chroboly, Zbytiny.
Přerušeni dopravy silniční, poškození inženýrských sítí a přerušeni dodávek energií, rozsáhlé poškození lesních porostů, velké materiální škody. (18)

4.2.10 Ostatní živelní pohromy

- dlouhotrvající vedra a sucha (mimo oblasti nad 1000 m n/m) – nedostatek pitné vody, následně možnost vzniku epidemií a epizootií, zvýšený výskyt rozsáhlých požárů, zvýšená úmrtnost především starších osob, ohrožení na životě a zdraví v důsledku dehydratace organismu;
- zemětřesení – drobné porušení statiky budov, poškození inženýrských sítí;
- svahové sesuvy půdy a skal – poškození inženýrských sítí, poškození obytné zástavby, narušení sjízdnosti silničních komunikací a narušení železnic, možné záplavy při sesuvech do vodních toků;
- teplotní inverze v oblastech pánví – zvýšení zdravotních obtíží citlivých osob, omezení produkce výroby ze zdrojů znečišťujících ovzduší;
- krupobití a přívalové deště – poškození budov, lokální záplavy, zvýšené nebezpečí dopravních nehod. (18)

5. Diskuze

Z analýz dostupných materiálů bych si dovolila říci, že plánování a řešení ochrany obyvatelstva na území měst Prachatice a České Budějovice je na dobré úrovni. Pro plánování a řešení mimořádných událostí a krizových stavů je důležitá také charakteristika daného území a identifikace potencionálních bezpečnostních rizik v regionu, které mohou negativně působit na funkce státu, občany a na společnost.

Pro ochranu obyvatelstva, majetku a životního prostředí před negativními vlivy mimořádných nebo krizových událostí, pro jejich plánování a řešení musí být vytvořeny právní předpisy, připraven integrovaný záchranný systém s odbornými pracovníky a s potřebnou technikou a materiálem pro záchranu osob, majetku a obnovu zasaženého území. Pro snížení následků události by měli být občané připraveni k vlastní ochraně a vzájemné pomoci. Přijetím preventivních opatření, např. v oblasti varování, přípravou úkrytů, skladů s potřebným materiálem, vydáváním brožur pro obyvatele (co obsahuje evakuační zavazadlo, co dělat při zaznění sirén apod.), se také zmírní účinky mimořádných událostí a krizových situací.

Se vznikem České republiky byla v prosinci roku 1992 Českou národní radou schválena Ústava České republiky, která ale řešila jen obecně problematiku bezpečnostní oblasti (podmínky vyhlášení krizového stavu a vyslání ozbrojených sil mimo území ČR). V pozdějších letech se však ukázalo, že tato ustanovení pro zajištění bezpečnosti ČR nebudou stačit, a tak byly zahájeny přípravy ústavního zákona, který by tuto problematiku řešil. Ústavní zákon byl schválen v roce 1998 jako ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

V roce 1997, kdy ničivé povodně zasáhly 1/3 našeho státu vyvstala společenská potřeba zvláštních právních předpisů, které by vytvářely podmínky pro řešení mimořádných událostí a krizových situací a upravily konkrétní pravomoci právnických a fyzických osob, činnost státu a jeho orgánů při provádění záchranných a likvidačních prací. Do této doby byla také nedostatečně řešena činnost IZS, jehož základy byly položeny již v roce 1993.

V roce 1999 vláda předložila Parlamentu návrh zákona o krizovém řízení a v srpnu roku 2000 byly schváleny tzv. krizové zákony:

- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení,
- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

Na základě pohovorů s pracovníky v oboru krizového řízení a ochrany obyvatelstva v Prachaticích a Českých Budějovicích jsem dospěla k poznatkům, že tyto obce, resp. oddělení krizového řízení zajišťují připravenost města na řešení krizových situací, organizují součinnost mezi obecním úřadem a ostatními institucemi, zpracovávají potřebnou dokumentaci pro přípravu a řešení krizových situací, zřizují svůj krizový štáb, který se svolává při vzniku mimořádné události ohrožující životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí, při vyhlášení krizových stavů – stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

Ani v dnešní moderní době nedokážeme plně zabránit působení nepříznivých jevů, zejména těch přírodních, přesto se krizové managementy, orgány krizového řízení snaží v co největší míře chránit lidské životy, zdraví, životní prostředí a majetek.

Při řešení mimořádných událostí a krizových stavů, i těch nově se objevujících, získáváme jistě nové poznatky a zkušenosti i za cenu chyb, které jsou následně využívány pro zlepšení plánování ochrany obyvatelstva.

Ve svém podkladovém materiálu píší o krizovém plánování, protože je nezbytnou součástí správného zvládnutí mimořádných událostí a mělo by dávat odpověď na otázku, „co se stane, když se něco stane“. Myslím si, že základem pro plánování je nejen současnost, ale také minulost, kterou se získávají nové zkušenosti a nově získané poznatky manažera se jistě projeví v budoucnosti. Cílem plánování je uvědomovat si možná rizika, minimalizovat škodlivé účinky mimořádných událostí na osoby, životní prostředí, materiální hodnoty a vytvořit předpoklady pro obnovu zasaženého území.

Dále v podkladovém materiálu píší jak obecně postupovat při řešení mimořádných událostí a krizových situací:

- 1) před vznikem události – kdy je potřeba mít zpracovány již zmíněné plány a scénáře těchto události, provádět nácviky některých událostí (cvičení orgánů krizového řízení), udržovat v provozuschopném stavu síly a prostředky pro zdolávání nepříznivých situací, provádět osvětovou činnost mezi obyvatelstvem (která, si myslím, že se v posledních letech stále častěji objevuje);
- 2) při vzniku události – kdy se zpohtovují krizové managementy, jednotky vyjíždí do místa vzniku mimořádné události, analyzuje se situace, varuje a informuje se obyvatelstvo, zahajují se záchranné a likvidační práce;
- 3) při řešení události – provádí se opatření, aby nedocházelo k dalšímu šíření mimořádné události, přijímá se humanitární pomoc, pokračuje se v záchranných a likvidačních pracích, provádí se opatření pro ochranu obyvatelstva;
- 4) po odeznění situace – vyčíslují se škody, provádějí se asanační práce, řeší se sociální dopad situace.

Tento podkladový materiál bych podle mého názoru doporučila (pro přehled) pracovníkům v krizovém řízení, starostům obcí, také pro studenty oboru Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE, kde je součástí hlavní náplně učiva krizový management.

Ochrana obyvatelstva (dříve civilní obrana) měla a má neustále svůj vývoj, od dob světových válek, kdy existovala civilní protiletdecká ochrana, přes éru komunismu, kdy byla civilní obrana zaměřená na ochranu obyvatelstva a národního hospodářství proti použití zbraní hromadného ničení při ozbrojeném konfliktu až po současnost, kdy ochrana obyvatelstva prošla velkými organizačními a legislativními změnami, díky nim, je záchrana lidských životů, zdraví, majetku, životního prostředí, kulturních hodnot účinnější a efektivnější.

Dokážeme si v dnešní době, kdy se s mimořádnými událostmi setkáváme každý den, představit, že by jsme neměli sjednocený integrovaný záchranný systém s odbornými pracovníky, krizové štáby, které řídí krizové situace a například humanitární organizace? Řekla bych, že málokdo (nejen odborníci v oblasti krizového řízení, ale i obyvatelstvo) si již nedokáže představit, že by nespolupracovali hasiči, policie,

záchranná služba a další orgány krizového řízení. Nezbytné, si myslím, že jsou při řešení krizových situací (nebo po odeznění situace) humanitární organizace, které podporují postižené obyvatele nejen finančně, ale také materiálně – košťata, čisticí prostředky, náradí, věci osobní hygieny, vysoušeče (věci potřebné hlavně při povodních, které se v posledních letech začaly objevovat čím dál častěji).

6. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se nejprve věnovala historii ochrany obyvatelstva, základním pojmům v krizovém řízení, krizovým managementem a rozdělením orgánů krizového řízení. Dále jsem zabývala vznikem možných mimořádných událostí a krizových stavů na území měst Prachatice a České Budějovice. Tyto města jsem si vybrala, protože Prachatice jsou mým rodným městem a v Českých Budějovicích v současné době bydlím. V obou městech jsem vykonávala odbornou praxi.

V druhé části práce jsem vypracovala podkladový materiál se zaměřením na krizové plánování, obecné řešení mimořádných událostí a krizových situací, právní předpisy, které se vztahují ke krizovému řízení.

V hypotéze tvrdím, že plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události a krizové stavy je v současné době dostačující. Tuto hypotézu mohu ze zjištěných poznatků potvrdit.

Díky této práci jsem si rozšířila své vědomosti v oblasti plánování ochrany obyvatelstva, krizového managementu a možných negativních událostí v Prachaticích a Českých Budějovicích, které mohou ohrozit společnost.

7. Seznam použitých zdrojů

- 1) BLÁHA, K. *Ochrana obyvatelstva II*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice: 2007. 22s.
- 2) NAVRÁTIL, L. *Ochrana obyvatelstva*, 1. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice: 2006. 62s. ISBN: 80-7040-880-4
- 3) KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*, 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 140 s. ISBN: 80-86634-70-1
- 4) ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., VANĚK, M., *Bezpečnostní plánování*, 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. 86s. ISBN: 80-86634-52-4
- 5) HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*, 1. vyd. Praha: Linde, 2004. 408 s. ISBN: 80-7201-471-4
- 6) ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z., *Integrovaný záchranný systém*, 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. 157 s. ISBN: 978-80-7385-007-4
- 7) BUREŠ, L., SVITÁK, M., *Integrovaný záchranný systém I*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice: 2007. 14s.
- 8) Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2005 [cit. 2010-04-10]. Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/udalosti/slovník/index_odbor_info.html#xb%3E>.
- 9) *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 15.10.2009 [cit. 2010-04-10]. Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-státu.aspx>>

- 10) [Základy medicíny katastrof \[online\]. 2009 \[cit. 2010-04-25\]. Orgány krizového řízení. Dostupné z WWW: <<http://zsf.sirdik.org/kapitola1/1-2-3-organy-krizoveho-rizeni>>.](http://zsf.sirdik.org/kapitola1/1-2-3-organy-krizoveho-rizeni)
- 11) Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2010 [cit. 2010-07-10]. Evakuace obyvatelstva. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/docDetail.aspx?docid=11354&doctype>>.
- 12) [Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje \[online\]. 2008 \[cit. 2010-07-10\]. Nouzové přežití obyvatelstva. Dostupné z WWW: <<http://www.firebrno.cz/nouzove-preziti-obyvatelstva>>.](http://www.firebrno.cz/nouzove-preziti-obyvatelstva)
- 13) Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. 2010 [cit. 2010-08-12]. Opatření pro nouzové přežití. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti.aspx>>.
- 14) Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje [online]. 2008 [cit. 2010-07-21]. IZS a jednotky požární ochrany. Dostupné z WWW: <<http://www.firebrno.cz/zs-a-jednotky-pozarni-ochrany>>.
- 15) *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 26. 6. 2009 [cit. 2010-07-21]. Integrovaný záchranný systém. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>>.
- 16) MINISTERSTVO VNITRA generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací*. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/prirucky.aspx>
- 17) Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020
- 18) Krizový plán kraje
- 19) zákon č. 239/2000 Sb., integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- 20) zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů
- 21) zákon 254/2002 Sb., o vodách a o změně některých zákonů
- 22) zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv
- 23) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

- 24) Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- 25) Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb., o
Dodatkových protokolech I a II k Ženevským úmluvám (čl. 61)

8. Klíčová slova

Havarijní plán kraje

Krizové plánování

Krizová situace

Krizový plán

Krizový stav

Krizové řízení

Mimořádná událost

Ochrana obyvatelstva

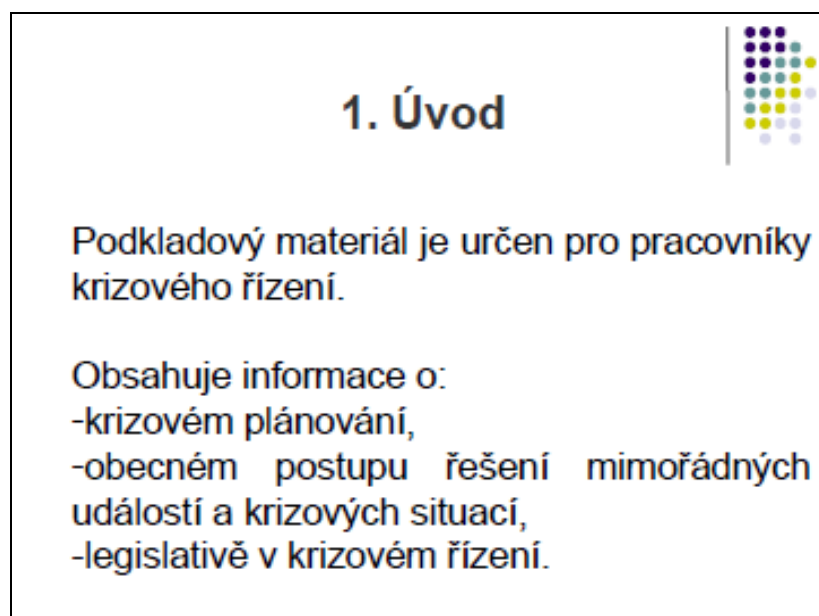
9. Používané zkratky

MV – Ministerstvo vnitra

IZS – Integrovaný záchranný systém

10. Přílohy

příloha 1: Podkladový materiál

2. Základní pojmy

Havarijní plán kraje

- Soubor plánovaných opatření k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje,
- obsahuje části:
 - informativní,
 - operativní,
 - plány konkrétních činností,
 - popř. přílohy.

Integrovaný záchranný systém

- Koordinovaný postup složek IZS při:
 - přípravě na mimořádné události,
 - provádění záchranných a likvidačních prací,
 - společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.

Krizová situace

- Je mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší:
 - stav nebezpečí
 - nouzový stav
 - stav ohrožení státu
 - válečný stav
- jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit.

Krizový plán

- Je soubor dokumentů obsahující
 - popis a analýzu hrozeb a
 - souhrn krizových opatření a postupů,kteřé ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy zpracovávají k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v dané působnosti dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

Mimořádná událost

- Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných

- činností člověka,
- přírodními vlivy,
- a také havárie,

které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Ochrana obyvatelstva

- Plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu i mimo něj,

- varování,
- vyrozumění,
- evakuace,
- ukrytí,
- nouzové přežití obyvatelstva,
- další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Operační plán

- Přílohová část krizového plánu nezbytná ke zvládnutí krizové situace, která pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví:
 - postupy,
 - zásady,
 - opatření,
 - síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení.

3. Krizové plánování

3.1. Všeobecně o plánování

- Plánování, jakožto první manažerská funkce, otevírá celý proces směřující k hledání a následného aplikování přijatých řešení nastolených nebo vyvstalých problémů,
- protože je plánování první manažerskou funkcí je nezbytné jí věnovat zvýšenou pozornost,

-
- plánování můžeme definovat jako:
 - proces výběru cílů
 - hledání činností vedoucích k naplnění cílů,
a to vše prostřednictvím omezených zdrojů, které jsou k dispozici,
 - zdroje, které máme na mysli, se netýkají pouze zdrojů finančních, ale také:
 - lidských,
 - materiálových,
 - časových,
 - informačních.

3.2. Funkce plánování

-
- Plánování je nejvýznamnější funkcí manažera (velitele), která je zaměřena do budoucnosti,
 - při plánování je určováno čeho má být dosaženo a je požadováno, aby manažer stanovil čtyři základní body:

-
1. **cíle** – jsou charakterizované jako určitý stav, o kterém manažer předpokládá, že mohou být dosaženy v čase a v prostoru s plánovaným množstvím sil a prostředků,
 2. **úkoly** – představují různé činnosti i specifické, které musíme vykonat pro dosažení určených cílů,

-
3. **síly a prostředky** – pro uskutečnění jednotlivých činností znamenají různá omezení, které musí manažer při plánování respektovat,
 4. **implementace rozhodnutí** zahrnuje realizaci úkolů plánu jednotlivých manažerů s organickými i přidělenými silami a prostředky.

3.3. Havarijní plánování

- Havarijní plánovací dokumenty se zpravidla zpracovávají pro určité vymezené území, pro:
 - areál podniku,
 - část území navazující na areál podniku, které může být postiženo následky případné mimořádné události (zóna havarijního plánování).

Havarijní plány dělíme na:

- Havarijní plán kraje.
- Vnější havarijní plán pro území v tzv. zóně havarijního plánování stanovené kolem objektu, který je nositelem určitého nebezpečí vzniku havárie
 - s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky,
 - s ionizujícím zářením.

- Vnitřní havarijní plány právnické osoby pro území svého podniku
 - s nebezpečnou látkou,
 - přípravkem nebo zdrojem ionizujícího záření.

Havarijní plán kraje

- Havarijní plán kraje se člení na:
 - informační část,
 - operativní část,
 - plány konkrétních činností.

Informační část obsahuje:

- charakteristiku kraje
 - geografická,
 - demografická,
 - klimatická a hydrologická,
 - popis infrastruktury.
- pro jednotlivé druhy mimořádných událostí se uvedou skutečnosti zjištěné analýzou možného vzniku mimořádných událostí.

Operativní část obsahuje:

- síly a prostředky pro záchranné a likvidační práce,
- dílčí dokument o silách a prostředcích k záchranným a likvidačním pracím,
- informuje o poskytovatelích těchto sil a prostředků.

Druhy plánů konkrétních činností

- Vyrozumění,
- traumatologický,
- varování obyvatelstva,
- ukrytí obyvatelstva,
- individuální ochrany obyvatelstva,
- evakuace obyvatelstva,
- nouzového přežití obyvatelstva,
- monitorování,

- pohotovostní plán veterinárních opatření,
- veřejného pořádku a bezpečnosti,
- ochrany kulturních památek,
- hygienických a protiepidemických opatření,
- komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky,
- odstranění odpadů.

Vnější havarijní plán

- Pro potřeby zpracování vnějšího havarijního plánu se území zóny havarijního plánování rozdělí na:
 - sektory s až šestnácti pravidelnými výsečemi v závislosti na směru větru,
 - na soustředné kruhy,

- v okolí jaderného zařízení je středový prostor (zpravidla kruhový), ve kterém jsou příslušná a předem stanovená opatření uplatňována
 - bez ohledu na směr šíření radioaktivních látek a
 - bez ohledu na výsledky monitorování radiační situace,
- přesný průběh hranic sektorů a středového prostoru se přizpůsobí místním územním a demografickým poměrům.

- Vnější havarijní plán se člení na:
 - informační část,
 - operativní část,
 - plány konkrétních činností.

Informační část obsahuje:

- obecnou charakteristiku jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie,
- charakteristiku území, zejména po stránce
 - demografické,
 - geografické,
 - klimatické,
 - popis infrastruktury na území,
- seznam obcí, přehled o počtu obyvatel

-
- seznam právnických a podnikajících fyzických osob, které jsou zahrnuty do vnějšího havarijního plánu,
 - výsledky analýz možných radiačních havárií a radiologických následků na obyvatelstvo, zvířata a životní prostředí,
 - systém klasifikace radiačních havárií podle vnitřního havarijního plánu,

-
- požadavky na ochranu:
 - obyvatelstva,
 - životního prostředíve vztahu k zásahovým úrovním při radiační havárii,
 - popis struktury organizace havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování včetně uvedení kompetencí jejích složek k provádění potřebných činností,

- popis systému vyrozumění a varování, který obsahuje vazby na držitele povolení, a předávání informací v rámci organizace havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování.

Operativní část

- Udává přehled připravených opatření, která jsou prováděna držitelem povolení po vyrozumění o podezření na vznik nebo při potvrzení vzniku radiační havárie,
- Hasičský záchranný sbor kraje rozpracovává řešení jednotlivých opatření v závislosti na předpokládané radiační situaci a její očekávané časové posloupnosti.

Operativní část obsahuje:

- úkoly správních úřadů, obcí a složek, kterých se týkají opatření z vnějšího havarijního plánu,
- způsob koordinace řešení radiační havárie,
- kritéria pro vyhlášení odpovídajících krizových stavů, jestliže vnější havarijní plán k řešení radiační havárie zjevně nepostačuje,

- způsob zabezpečení informačních toků při řízení likvidace následků radiační havárie,
- zásady činnosti při:
 - rozšíření nebo možnosti rozšíření následků radiační havárie mimo zónu havarijního plánování,
 - spolupráci správních úřadů a obcí, kterých se týkají opatření z vnějšího havarijního plánu.

Plány konkrétních činností

- Vyrozumění,
- varování obyvatelstva,
- záchranných a likvidačních prací,
- ukrytí obyvatelstva,
- jodové profylaxe,
- evakuace osob,
- individuální ochrany osob,

- dekontaminace,
- monitorování,
- regulace pohybu osob a vozidel,
- traumatologický,
- pohotovostní plán veterinárních opatření,

- regulace distribuce a požívání potravin, krmiv a vody,
- opatření při úmrtí osob v zamořené oblasti,
- zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti,
- komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky.

Vnitřní havarijný plán

- Provozovatel je povinen:
 - zpracovat vnitřní havarijný plán v součinnosti se zaměstnanci objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny B,
 - stanovit v něm opatření uvnitř objektu nebo zařízení při vzniku závažné havárie vedoucí ke zmírnění jejích dopadů.

Vnitřní havarijní plán obsahuje:

- jména, příjmení a funkční zařazení fyzických osob, které mají pověření provozovatele realizovat preventivní bezpečnostní opatření,
- scénáře možných havárií,
- scénáře odezvy na možné havárie,
- scénáře řízení odezvy na možné havárie a matice odpovědnosti za jednotlivé fáze odezvy na možné havárie,

- popis možných dopadů závažné havárie,
- popis činností nutných ke zmírnění dopadů závažné havárie,
- přehled ochranných zásahových prostředků, se kterými disponuje provozovatel,

-
- způsob vyrozumění dotčených orgánů veřejné správy a varování osob,
 - opatření pro výcvik a plán havarijních cvičení,
 - opatření k podpoře zmírnění dopadů závažné havárie mimo objekt a spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému.

-
- Ostatní plány pro řešení mimořádných událostí, zpracované provozovatelem tvoří samostatné přílohy vnitřního havarijního plánu.
 - Provozovatel je povinen předložit vnitřní havarijní plán k evidenci a uložení krajskému úřadu.

Prověřování havarijních plánů, resp. jejich aktualizace se provádí:

- využitím při vlastním zásahu,
- provedením cvičení ve lhůtách stanoveným právním předpisem,
- dojde-li ke změně, která má dopad na obsah havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu.

3.4. Krizové plánování

- Systémově musí mít plán:
 - logickou strukturu,
 - informačně využitelnou formu,
 - technologický vztah k časové realizaci,
- odpovědnost za zpracování krizového plánu má zpracovatel krizového plánu,

- plány zaměřené na krizové řízení jsou vždy:
 - souborem, hierarchicky uspořádaných plánů tvořících jako celek dokumentaci nazvanou krizový plán nebo
 - jsou samostatnými fyzickými, případně elektronickými dokumenty, na které krizový plán ve své struktuře odkazuje,

- údaje, které jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů, pro přípravu a řešení krizových situací, má oprávnění
 - vyžadovat,
 - shromažďovat a
 - evidovatHasičský záchranný sbor kraje, který rovněž na vyžádání tyto údaje poskytuje.

Krizový plán

Krizový plán se skládá ze:

- základní části,
- přílohové části.

Základní část obsahuje:

- Vymezení
 - působnosti,
 - odpovědnosti a
 - úkolůsprávních úřadů a jiných státních orgánů a orgánů samosprávy, jimž zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán s ohledem na charakteristiku území,

-
- výčet a hodnocení možných krizových rizik, jejich dopad na:
 - území a činnost orgánů,
 - organizačních složek státu, jejich organizačních celků
 - právnických nebo podnikajících fyzických osob podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování.
 - charakteristiku organizace krizového řízení,

Přílohová část obsahuje:

- přehled sil a prostředků včetně jejich počtu a využitelnosti,
- katalog krizových opatření, obsahující zásady a postup realizace krizových opatření,

-
- povodňové a havarijní plány zpracované podle zvláštních právních předpisů a další operační plány, které pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví:
 - postupy,
 - zásady,
 - opatření,
 - síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení,

-
- typové plány, kterými ústřední správní úřad podle své působnosti stanoví pro jednotlivé druhy krizových situací doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení,
 - plán nezbytných dodávek zpracovaný podle zvláštního právního předpisu,

-
- plán mobilizace zpracovaný podle zvláštního právního předpisu,
 - plány spojení,
 - plány materiálně technického a zdravotnického zabezpečení,
 - topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením ohrožení,

-
- plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu, který stanoví:
 - postupy a termíny zabezpečení připravenosti k plnění úkolů při krizových situacích,
 - opatření k zajištění vlastní ochrany před následky krizových situací.

4. Obecný postup pro řešení mimořádných událostí a krizových situací

Před vznikem situace:

- mít zpracovány plány a scénáře řešení těchto událostí dle analýzy možných rizik,
- tyto plány průběžně upřesňovat a aktualizovat,
- provádět nácviky řešení těchto událostí (krizového managementu i zasahujících jednotek),

- provádět osvětovou činnost mezi obyvatelstvem,
- udržovat provozuschopné síly a prostředky pro jejich zdolávání,
- v případě neodvratitelnosti vzniku MU vyrozumění potřebných funkcionářů a varování obyvatelstva.

Při vzniku situace:

- vyrozumění funkcionářů odpovídající za její řešení a na základě jejich rozhodnutí vyrozumění dalších osob (krizových štábů, krizových managementů),
- v případě bezprostředního ohrožení varovat obyvatelstvo a poskytnout mu nezbytné informace,

- výjezd jednotek do místa vzniku MU provedení průzkumu, zahájení záchranných a likvidačních prací,
- zpohotovení krizových štábů, krizových managementů,
- analyzování situace, posoudit, zda je situaci možno zvládnout běžnými prostředky nebo zda je nutno vyhlásit krizový stav,
- v případě nutnosti vyhlášení krizového stavu.

Při řešení situace:

- opatření k zamezení dalšího šíření MU,
- provádění ZLP záchranářskými jednotkami,
- v případě potřeby provádět opatření na ochranu obyvatelstva včetně jeho všestranného zabezpečení,
- logistické zabezpečení záchranných a likvidačních prací a prováděných prací,

- navázání součinnosti s potřebnými organizacemi a okolními regiony,
- aktivace dalších dostupných zdrojů potřebných k řešení situace,
- monitorování, sledování situace, její analyzování a provádění opatření při předpokládaném rozšíření události,
- příjem humanitární pomoci, distribuce potřebným,
- řešení dopadů na infrastrukturu.

Po odeznění situace:

- inventarizace škod, jejich vyčíslení,
- stanovení harmonogramu provádění asanačních prací,
- finanční zajištění náhrad a asanačních prací,
- fakturace náhrad za dodání věcných prostředků,

- zahájení asanačních a obnovovacích prací,
- řešení sociálních dopadů situace (osoby bez přístřeší, osoby bez prostředků, sirotci...),
- postupný návrat normálního života.

5. Krizová legislativa

K základním právním normám řešících problematiku mimořádných událostí a krizových situací patří:

- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.,

- zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.,
- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění zákona č. 300/2000 Sb.

